

MEERTALIGHEID IN DE KLAS

1 BEDACHT DOOR ...

Klaske Elving, opleidingsdocent taal en didactiek Academie voor Primair Onderwijs NHL Stenden Groningen. Dit scenario is geënt op een opdracht die de eerstejaars pabo-studenten doen binnen het leergebied Taal en Identiteit.

2 SCENARIO VOOR

Havo-bovenbouw, met name voor leerlingen met een CM-profiel, maar ook geschikt voor leerlingen met andere profielen die later voor de klas willen staan.

3 HOE KWAM IK OP HET IDEE?

De toekomstige leerkrachten die ik taalonderwijs geef, hebben op hun stagescholen te maken met de meest uiteenlopende thuistalen van de kinderen in hun klas. Dat betekent iets voor je (taal)onderwijs. Het valt mij op dat veel studenten het nog ingewikkeld vinden om in te spelen op die talige verschillen. Daarom lijkt het me zinvol om havisten die geïnteresseerd zijn in een educatieve vervolgopleiding (lerarenopleiding, pabo) alvast kennis te laten opdoen van talige elementen in de beroepspraktijk.

4 TYPISCH HAVO

De insteek van dit scenario is dat havisten alvast ervaren welke rol taal kan spelen in een toekomstige onderwijsbaan. Door de meertalige situatie op hun eigen school of een basisschool in kaart te brengen en zich te verdiepen in diverse aspecten van meertaligheid, kunnen zij oefenen met toegepast wetenschappelijk onderzoek. Bovendien kunnen zij op basis van de opgedane kennis een tastbaar en praktisch lesproduct ontwikkelen.

5 DOELEN

Dit scenario richt zich op de leerling als toekomstige leraar(-in-opleiding). Verscheidene taalgebruikersrollen die passen bij het beroep van leraar komen aan bod: lesgeven over taal, lesgeven in taal, onderzoek doen naar de talige situatie van je leerlingen, ontwikkelen van talig lesmateriaal.

De aanpak sluit aan bij de volgende grote opdrachten van Curriculum.nu:

1. Meertaligheid en Cultuurbewustzijn (meertaligheid en taalvariatie, taal en identiteit, taalstatus, taalverwerving, taalverandering).
2. Leesmotivatie en literaire competentie (klassieke thema's in de wereldliteratuur, literatuur in maatschappelijke context).

6 BESCHRIJVING

Opdracht 1: Doe onderzoek naar meertaligheid op jouw school of een basisschool. Verzamel de volgende gegevens:

1. Welke thuistalen bestaan er in jouw klas/op deze school? Worden die thuistalen alleen mondeling of zowel mondeling als schriftelijk beheerst? Hoe verzamel je deze gegevens?
2. Is er op deze school ruimte voor andere cultuuruitingen of andere taalidentiteiten/meertaligheid? Onderbouw je informatie met zichtbare zaken, bv. de boekencollectie in de mediatheek, bepaalde projecten of clubs.
3. Interview één leerling die thuis een andere taal spreekt dan op school. In hoeverre beïnvloedt dat de schoolresultaten/het welbevinden? Onderbouw je bevindingen met bv. een schrijfproduct van de leerling of een opname van het interview.

Opdracht 2: Kies een doelgroep (bv. je eigen klas, een kleuterklas, een brugklas, enzovoort) van de school die je onderzocht bij opdracht 1. Ontwerp voor die klas een lesactiviteit rond meertaligheid. Je kan denken aan het voorlezen van een prentenboek in één van de thuistalen, het vergelijken van uitdrukkingen in de verschillende talen, het lezen en maken van gedichten in de verschillende talen, enzovoort.

Inhoud van de lessen: meertaligheid in Nederland, dialecten in Nederland, NT2-onderwijs, ruimte voor andere culturen in Nederland, enquêtes maken, interviews afnemen, rapporteren van resultaten.

7 VARIATIE

In dit scenario kan specifiek worden ingespeeld op de verschillende soorten educatieve opleidingen die de betreffende leerlingen kunnen gaan doen. De te ontwerpen lesactiviteit waarin een meertalige invalshoek wordt gekozen, moet dan aansluiten bij een schoolvak anders dan Nederlands.

8 AANWIJZINGEN EN AANDACHTSPUNTEN VOOR DE DOCENT

Goede bronnen op het gebied van meertaligheid in de klas kunnen bijvoorbeeld gevonden worden bij SLO en diverse lectoraten:

<https://www.slo.nl/@4625/meertaligheid/>

<https://www.hu.nl/onderzoek/meertaligheid-en-onderwijs>

<https://www.nhlstenden.com/onderzoek/lectorat/meertaligheid-geletterdheid>

Ook moet contact gelegd worden met de school waar het meertaligheidsonderzoek wordt uitgevoerd. Is de leerling welkom om enquêtes en interviews af te nemen, te komen voorlezen, enzovoort? Met die school moeten er ook goede AVG-afspraken gemaakt worden.